

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Гж 129/05
07.03.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Весне Поповић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ адвокат, против туженог "ББ", ради заштите права проналазка и накнаде штете као и по противтужби ради утврђења, одлучујући о жалби туженог - противтужиоца изјављеној против пресуде Окружног суда у Београду П.42/2003 од 21.2.2005. године, у седници одржаној на дан 7.3.2006. године, донео је

П Р Е С У Д У

Делимично се ОДБИЈА као неоснована жалба туженог и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Окружног суда у Београду П.42/2003 од 21.2.2005. године у ставу трећем изреке којим је одбијен противтужбени захтев.

Иста пресуда се УКИДА у ставу првом изреке у коме је делимично усвојен тужбени захтев на име накнаде штете и одлука о трошковима парничног поступка и предмет у тим деловима враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Београду П.42/2003 од 21.2.2005. године ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде штете у виду лицендне накнаде због неовлашћеног економског искоришћавања патента тужиоца "ВВ" бр. 13417/90 од 17.12.1990. године исплати 2.985.329,98 динара са законском затезном каматом почев од 4.6.2004. године па до исплате, и којом је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 465.000,00 динара у року од 15 дана. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио накнаду нематеријалне штете због претрпљеног психичког бола због повреде права личности тужиоца јер му није признато лично право носиоца патента под називом "ВВ" од 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од дана доношења пресуде па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев да се утврди да је проналазак "ВВ" иначе признат као патент решењем Савезног завода за патенте бр. 13417/90-П-172/86 од 13.2.1991. године настао у "ГГ" чији је правни следбеник "ББ" и да истом предузећу припадају сва права из закона.

Против наведене пресуде благовремено је изјавио жалбу тужени побијајући је због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу чл. 365. ЗПП, ("Службени лист СФРЈ", бр. 4/77..."Службени лист СРЈ", бр.15/98 и 3/02) који се на конкретан случај примењује на основу овлашћења из чл. 491. ст. 1. ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 125/2004) Врховни суд је нашао да је жалба туженог делимично основана а делимично неоснована.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је носилац патента којим се штити проналазак "ВВ" по основу пријаве патента П-172/86 од 5.2.1998. године решењем Савезног завода за патенте бр. 13417/90 од 13.2.1991. године.

Тужилац тужбом тражи накнаду материјалне штете због неовлашћеног економског искоришћавања патента тужиоца у периоду од 5.6.1988. године до 4.6.1991. године од стране туженог и то у висини од 2.985.329,98 динара. Тужени је правни следбеник првобитно туженог "ББ" који је користио проналазак заштићен патентом тужиоца, без његове сагласности. Утврђујући висину накнаде која тужиоцу припада, према одредби чл. 44. Закона о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања ("Службени лист СФРЈ", бр. 34/81...20/90) према тексту важећем у време подношења пријаве и признања патента као и подношења тужбе, првостепени суд је вештачењем утврдио да тужиоцу припада накнада у висини од 2.985.329,98 динара, а према налазу и мишљењу судског вештака датог на главној расправи одржаној дана 3.6.2004. године. Према допунском налазу и мишљењу овог вештака од 5.9.2000. године, утврђено је да је тужени у периоду од 4.6.1988. године до 4.6.1991. године примењујући нови технолошки начин озидео 59 вагонета тунелских и коморних пећи као и за инструктажу озидео у 95 ВТП остварио чист укупан нето приход од 479.020,00 тадашњих динара. Пошто је проналазак тужиоца настао у радном односу, Правилником туженог од 23.11.1981. године као ствараоцу иновације припада накнада од 12.680,40 тадашњих динара. Вештак је вршио валоризацију износа накнаде путем затезне камате и закључио да затезна камата не покрива укупни износ штете јер је иноватор почетком јуна 1991. године за износ накнаде од 12.680,40 динара могао себи да купи пар ствари (робе) по следећим ценама, и то: три пара мушких одела у укупној вредности од 8.850,00 динара и три пара мушких ципела у укупној вредности од 2.920,00 динара односно за укупно 12.680,40 динара и тужени тужбом иноватор на дан 7.3.2006. године, донео је

вредности од 5.000,00 динара односно за укупно 12.000,40 динара и ту исту робу иноватор на дан давања налаза и мишљења може да купи за 28.500,00 динара, због чега се вештак определио да је тај износ реалнији и да ствараоцу иновације на дан 31.8.2000. године припада 28.500,00 динара.

На главној расправи одржаној дана 3.6.2004. године, судски вештак је остао код свог налаза и мишљења од 5.9.2000. године стим што је на том рочишту извршио валоризацију износа од 470.020,00 динара важећих на дан 4.6.1991. године који је превео у динарску вредност од 25.892,97 динара на дан увођења новог динара 24.1.1994. године и то преко вредности цена исте робе и то управо вагонета тунелских пећи и на тако израчунату висину штете рачунао законску затезну камату у коју је уграђен и раст цена на мало до дана вештачења (3.6.2004. године) и нашао да укупан дуг туженог према тужиоцу износи 2.985.329,98 динара, при чему је коефицијент раста цена на мало по овој методологији узет у обзир приликом израчунавања камате за период од настанка штете 4.6.1991. године до давања налаза и мишљења 3.6.2004. године. По давању тог мишљења, тужилац је прецизирао тужбени захтев тражећи да му тужени исплати 2.985.329,98 динара са законском затезном каматом од дана давања налаза и мишљења до исплате. За овај износ је и усвојен тужбени захтев.

Одлучујући о противтужбеном захтеву којим је тужени "ББ" тражио да се утврди да је проналазак "ВВ" иначе признат као патент решењем Савезног завода за патенте бр. 13417/90-П-172/86 од 13.2.1991. године настао у "ГГ" чији је правни следбеник "ВВ" и да истом предузећу припадају сва права из закона, првостепени суд је одбио противтужбени захтев налазећи да је тужилац у то време запослен код туженог, пријавио туженом техничко унапређење, да је тиме испоштовао своје обавезе као запослени у предузећу и дао могућност туженом да сам поднесе пријаву за признање патента, што тужени, није спорно, није учинио сматрајући да ова иновација или унапређење немају елементе за патентну заштиту.

За одлуку у овом делу дати су јасни и правилни разлози које у свему као основане прихвата и Врховни суд.

Није основано истицање туженог у жалби о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и учињеним битним повредама одредаба парничног поступка.

Ово, због тога што је у поступку несумњиво утврђено да је тужилац у то време запослен код туженог, Савезном заводу за патенте 5.2.1986. године поднео пријаву за заштиту свог проналазак "ВВ" а да је претходно овакав проналазак пријавио туженом. Тужилац је поступио у складу да одредбом чл. 147. Закона о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања ("Службени лист СФРЈ", бр. 34/81) према тексту важећем у време подношења пријаве а обавештење је испуњавало прописане услове из истог члана, а тужени у складу са одредбом чл. 149. и 150. тог Закона није сам поднео пријаву патента. Због тога је тужилац као проналазач био овлашћен да сам изврши пријаву патента, што је и учинио. Правни претходник туженог није тужиоцу признавао да се ради о новом решењу дефинисаног техничког проблема који је резултат стваралачког рада и који је индустријски и технички изводљив и који се може користи у индустријској производњи или другој привредној или непривредној делатности (патент) због чега је и поднео захтев Савезном заводу за интелектуалну својину за оглашавање ништавим решења о признавању права на патент тужиоца. Међутим, решењем Савезног завода за интелектуалну својину бр. 425/96-П-172/86 (Пат. 45302) од 11.6.1996. године овакав предлог правног претходника туженог је одбијен.

Због тога је у овом делу на основу правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, правилно примењено материјално право када је противтужбени захтев противтужиоца одбијен а за одлуку дати јасни и правилни разлози при чему нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка на које Врховни суд као другостепени пази по службеној дужности, нити оне на које тужени указује у жалби.

На основу изложеног, одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде применом чл. 368. ЗПП.

По оцени Врховног суда као другостепеног, приликом одлучивања о висини накнаде која тужиоцу припада, првостепени суд је погрешно применио материјално право због чега чињенично стање није потпуно утврђено и нема услова за евентуално преиначење првостепене пресуде.

Наиме, методологија обрачуна вештака финансијске струке није јасна. Вештак није уопште образложио на који начин је вршио валоризацију новчаног потраживања (да ли применом коефицијента од 66.634,05 - мали коефицијент) или коефицијентом раста цена на мало од 3.135.635,50. По првој методи (мали коефицијент) за 23 дана јануара 1994. године примењује се коефицијент раста цена на мало објављен за тај месец али сведен на 23 дана комфорном методом. Други метод полази од раста цена на мало у целом јануару месецу који износи 3.135.635,80 (схватање изражено у мишљењу Савезног министарства финансија бр. 5/1-02-001/2000 од 10.2.2000. године). Разлика између примене оба метода је што се са мањим коефицијентом за 23 дана јануара 1994. године добија 47,47 пута мањи новчани износ него када се валоризација врши са тзв. целим коефицијентом за исти период. Први метод може да повређује начело једнаке вредности узајамних давања на штету повериоца, док други метод може да повреди исто начело на штету дужника. У тој ситуацији, првостепени суд је требало да испитује, анализира и упоређује висину дуга са курсем стране валуте која је најчешће била у оптицају (било је довољно прибавити извештај Народне банке о кретању тих курсева у спорном периоду). Ако валоризација не даје повољан резултат, потребно је затражити извештај од Народне банке Србије о реалном тржишном курсу конвертибилне валуте у том периоду или упоређење вршити на основу вредности одређене робе, како је то вештак и учинио у свом налазу од 5.9.2000. године.

Како првостепени суд није поступио на изложени начин, то је првостепена пресуда укинута у ставу

Како првостепени суд није поступио на колежком начину, то је првостепена пресуда укинута у ставу првом изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење применом чл. 370. ст. 1. ЗПП.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од коначног исхода спора применом чл. 166. ст. 3. ЗПП.

У поновном поступку првостепени суд ће, полазећи од примедба изражених у овом решењу утврдити све одлучне чињенице за оцену основаности тужбеног захтева тужиоца и потом донети правилну одлуку о тужбеном захтеву.

Председник већа-судија,

Предраг Трифуновић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

сд